

Startnotitie

Vergadering	: 21 december 2017
Agendapunt	: 9
Status	: Besluitvormend
Programma	: (7) Volksgezondheid en Milieu
Portefeuillehouder	: E. Bruins Slot
Behandelend ambt.	: Ytje Hiemstra
E-mail	: yhiemstra@t-diel.nl
Telefoonnummer	: (0511) 460 969
Zaak / Stuknummer	: Z2017-06476 / S2017-32895

Aan de Raad.

Onderwerp

Startnotitie Energieplan

Korte inhoud

Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2017 heeft uw raad gevraagd om een herijking van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Uw raad heeft aangegeven behoefte te hebben aan een gemeentelijk plan waarin staat beschreven op welke wijze de gemeente verder invulling kan en wil geven aan een duurzaam energiesysteem. In deze vergadering heeft de raad kaders aangegeven, waaraan het energieplan moet voldoen. Zeer recentelijk is het regeerakkoord van de coalitiepartijen VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie gepresenteerd. Het kabinet streeft naar een reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49%. Hiervoor stelt het kabinet een aantal instrumenten en middelen beschikbaar. Op 10 oktober jl. is de Friese Energiestrategie gepresenteerd. De Friese Energiestrategie laat zien hoe Fryslân zou kunnen voldoen aan het doel om in 2050 energieneutraal te zijn en wat daarvoor nodig is. De beleidsuitgangspunten vloeien in elkaar over. De Friese Regionale Energiestrategie kan enerzijds beschouwd worden als een uitvoeringsplan per regio van het Rijksbeleid, maar anderzijds ook als een kader of richtinggevend voor het invullen van de gemeentelijke regierol voor het maken van 'met de omgeving afgestemde' lokale energieplannen. Derhalve wordt uw raad gevraagd om in te stemmen met de intentie tot bestuurlijke en ambtelijke inzet van onze gemeente om de Friese Energiestrategie te realiseren. Het lokale energieplan, dat daaruit voortvloeit wordt aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

Voorstel van het College

Instemmen met de startnotitie Energieplan.

Ter inzage liggende stukken

- Friese Energiestrategie: de bouwstenen;
- Concept Raadsbrief van de gemeente Leeuwarden
- Concept Collegestuk Friese Energiestrategie van de gemeente Leeuwarden
- Evaluatienota "It kin oars, it moat oars"2.0;
- Basisdocument Energietransitie ANNO;

- Uitvoeringsprogramma 2017-2020 Energietransitie ANNO;
- Begrippenlijst.

Toelichting

Inhoudelijk kader

Op 27 maart 2008 is de duurzaamheidsnota "It kin oars, it moat oars" vastgesteld. Op 16 februari 2017 vond met de nota "It kin oars, it moat oars 2.0", de evaluatie van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid plaats.

Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2017 heeft de raad gevraagd om een herijking van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. De raad heeft aangegeven behoefte te hebben aan een gemeentelijk plan waarin staat beschreven op welke wijze de gemeente verder invulling kan en wil geven aan een duurzaam energiesysteem. In deze vergadering heeft de raad kaders aangegeven, waaraan het energieplan moet voldoen. Zo geeft de raad aan dat niet alleen het realiseren van duurzame energie belangrijk is, maar dat energiebesparing in de bebouwde omgeving minstens zo belangrijk is. Duurzaamheid is veelomvattend, voorbij de gemeentelijke grenzen. Het proces dient van onderop plaats te vinden in samenwerking met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen, waarbij o.a. een relatie wordt gelegd met lokale energiecoöperaties als Trynergie en Garyp.

De raad heeft aangegeven dat een weg moet worden ingeslagen die uiteindelijk moet leiden tot energieneutraal, klimaatneutraal, fossiel vrij en een circulaire economie.

Recente ontwikkelingen, waaronder het Regeerakkoord 2017-2021 "Vertrouwen in de toekomst" en de op 10 oktober gepresenteerde Friese Energiestrategie, zijn van grote invloed op het gemeentelijk energiebeleid.

Regeerakkoord 2017-2021 "Vertrouwen in de toekomst":

Op 10 oktober jl. is het regeerakkoord van de coalitiepartijen VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie gepresenteerd. Het kabinet streeft naar een reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49%. Hiervoor stelt het kabinet o.a. de volgende instrumenten en middelen beschikbaar:

- 300 miljoen extra voor het ontwikkelen van klimaatbeleid;
- De bestaande SDE+ subsidie wordt opgeplust tot 3,2 miljard per jaar;
- 100 miljoen per jaar voor woningcoöperaties t.b.v. energiebesparing in de woningvoorraad;
- Er komt een nationaal Klimaat- en energieakkoord;
- De hoofdlijnen van de afspraken op het terrein van klimaat en energie in dit regeerakkoord, worden verankerd in een Klimaatwet;
- Er komt een Klimaatminister;
- Extra middelen voor decentrale overheden en energiecoöperaties;
- Per regio een uitvoeringsplan voor verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Friese Energiestrategie:

In de zomer van 2016 is in het verlengde van de Green Deal tussen het Rijk, IPO, VNG en UvW, een overeenkomst gesloten met alle Friese gemeenten en het Wetterskip om te komen tot een Regionale Energiestrategie. Fryslân is hiermee één van de zeven VNG pilotregio's die een strategie heeft geformuleerd om te komen tot een energieneutraal Nederland in 2050.

Op 10 oktober jl. heeft de heer Pieter Winsemius namens de Regiegroep Friese Energiestrategie, de strategie aangeboden aan de publieke en private sector in Fryslân in een bijeenkomst in het WTC te Leeuwarden. De regiegroep staat onder voorzitterschap van de heer Winsemius en hierin zijn zowel publieke als private partijen

vertegenwoordigd: de gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Alliander, Omrin, Friese Milieu Federatie, Bouwgroep Dijkstra-Draisma, Us Koöperaasje, Elkien en het Ministerie van EZ.

De Friese Energiestrategie laat zien hoe Fryslân zou kunnen voldoen aan het doel om in 2050 energieneutraal te zijn en wat daarvoor nodig is. Om dit doel te bereiken is de gezamenlijke inspanning van overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen onontbeerlijk.

In het afgelopen jaar zijn vele ondernemers, bestuurders, milieu- en belangenorganisaties, ambtenaren en lokale initiatiefnemers bij dit proces aangehaakt. Er is uitgebreid gesproken over kansen en risico's van verduurzaming om inzicht te verkrijgen in maatschappelijke, ruimtelijke en economische effecten van de ambitie. Er zijn versnellingsstafels gehouden om met kennispartners concrete methoden en projecten te ontwikkelen. Er zijn, mede in het kader van De Friese Aanpak Omgevingsvisies, Omgevingslabs Energie georganiseerd om in gesprek te gaan met betrokken partijen, experts en geïnteresseerden als eerste stap in een bewustwordingstraject voor een energieneutraal Fryslân.

De Energiestrategie Fryslân bevat bouwstenen voor de steden en het platteland om gezamenlijk vervolgstappen te zetten om te komen tot een energieneutraal Fryslân. Op provinciaal en regionaal niveau zijn dat met name de volgende opgaven:

- Coördinatie systeemkeuzes gebouwde omgeving en warmtetransitie;
- Optimaal gebruik geothermie;
- Ondersteuning aanpak energieneutrale dorpen;
- Coördinatie aanpassingen energie-infrastructuur;
- Coördinatie en ruimtelijke regelgeving energieprojecten;
- Beperken uitstoot broeikasgassen veenweidegebied.

Op lokaal niveau zal er sturing op de volgende opgaven plaats moeten vinden:

- Realiseren van energieneutrale dorpen en wijken;
- Gebruik hernieuwbare warmte en gebruik restwarmte;
- Kleinschalige opwek;
- Lokale energieplannen opstellen en 'afstemmen' met de omgeving;
- Lokale energiemix bepalen.

De inhoud van de Friese Energiestrategie vormt de basis voor de realisatie van toekomstige uitvoeringsprogramma's energie. De organisatie van het vervolg van de energiestrategie dient nog nader uitgewerkt te worden in overleg met de gemeenten, provincie, waterschap en overige partijen. Hierbij is de besluitvorming rondom de Omgevingsvisie, waarin een energieparagraaf zal worden opgenomen, een belangrijk instrument om de route richting 2050 te bepalen. In dat traject kunnen met name ook de ruimtelijke aspecten van de strategie integraal afgewogen worden en keuzes aan de orde komen over de verhouding tussen initiatieven van onderop dan wel de mate van gemeentelijke en provinciale regie.

Van belang is dat partijen, binnen de hen ter beschikking staande middelen en bevoegdheden, gezamenlijk de route naar een energieneutraal Fryslân gaan bepalen en er ook gezamenlijk aan bijdragen.

Het feit dat de strategie er vanuit gaat dat er veel van onderop gebeurt, vraagt om een goede coördinatie (governance) om de doelen te halen. Daartoe zullen de gemeenten en de provincie samen met andere partijen onderzoeken welke ambtelijke en bestuurlijke samenwerkingsstructuren mogelijk en nodig zijn.

De relatie tussen enerzijds het regeerakkoord en de Friese Energiestrategie en de gewenste herijking van het gemeentelijk energieplan:

Geconcludeerd kan worden dat de verschillende beleidsuitgangspunten uit zowel het Regeerakkoord, de Friese Energiestrategie en de kaders ten behoeve van de herijking van het gemeentelijk energieplan die de raad heeft gesteld, in elkaar overvloeien. De Friese Regionale Energiestrategie kan enerzijds beschouwd worden als een uitvoeringsplan per regio van het Rijksbeleid, maar anderzijds ook als kader of richtinggevend voor het invullen van de gemeentelijke regierol voor het maken van 'met de omgeving afgestemde' lokale energieplannen.

Circulair Tytsjerksteradiel:

De raad heeft op 13 juli tevens de wens uitgesproken naar een circulaire economie in de gemeente te streven. Tijdens de behandeling van de nota "It kin oars, it moat oars 2.0" op 16 februari 2017, hebben wij de raad geïnformeerd over de acties en maatregelen die wij willen nemen om inhoud te geven aan een circulair Tytsjerksteradiel. Wij gaan ons daarbij onder meer richten op circulair inkopen, afvalreductie in het grondstoffenbeleidsplan en onderzoeken we de mogelijkheden om aan te sluiten bij de Vereniging Circulair Friesland.

Klimaatprobleem:

De noodzaak om tot duurzame ontwikkeling te komen is bekend. De aarde warmt op door CO₂ emissies uit onder andere fossiele energiebronnen die steeds minder beschikbaar zijn. Om tot een structurele oplossing te komen voor dit probleem is een transitie naar een duurzame samenleving noodzakelijk. Dit wordt benadrukt door het Klimaatakkoord van Parijs. Met dit klimaatverdrag hebben 195 landen ervoor getekend de mondiale temperatuurstijging tot ruim onder 2 graden Celsius te beperken, en daarbij te streven naar een verdere beperking van de opwarming tot maximaal 1,5 graad Celsius. De Europese Unie heeft namens alle lidstaten toegezegd de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met minstens 40% te verminderen ten opzichte van 1990. Er is meer voor nodig om de doelstelling van 2 graden Celsius te halen. Daarom is in het nieuwe regeerakkoord de reductie van 49% broeikasgasuitstoot in 2030 afgesproken.

Naast de noodzaak van reductie van de uitstoot van broeikasgassen zijn zelfredzaamheid, onafhankelijkheid op het gebied van energie en werkgelegenheid andere belangrijke drijfveren achter verduurzaming.

Bestaand beleid:

De gemeente is al actief in het leveren van haar bijdrage in de transitie naar duurzame energie. Zo hebben wij binnen Agenda Netwerk Noordoost de ambitie uitgesproken te streven naar 40% duurzame energie in 2025. Deze ambitie is gebaseerd op het basisdocument Energietransitie ANNO. De informatie uit dit basisdocument is tevens input geweest voor de Friese Energiestrategie. De ambitie van Noordoost Fryslân is op de korte termijn verdergaand dan de ambitie van de Friese Energiestrategie. Met het gemeentelijk beleid "It kin oars, it moat oars" 2.0, Uitvoeringsprogramma 2017-2020 in Noordoost Fryslân en binnen Stadsregio is al een aantal duurzaamheidsprojecten uitgevoerd of in uitvoering.

Voor de korte termijn zullen we met deze activiteiten inhoud geven aan de energietransitie. De Friese Energiestrategie zal gebruikt worden bij de toekomstige realisatie van de uitvoeringsprogramma's energie (energieplan).

Er zijn al een groot aantal projecten uitgevoerd dan wel in uitvoering. Zo zijn o.a. gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnepanelen en zonneboilers, rijden we sinds

2013 met elektrische auto's en auto's op aardgas en zijn de dorpshuizen verduurzaamd. Met het gemeentelijk energieloket stimuleren we duurzame maatregelen in de (bestaande)woningbouw en is de legesverordening ten behoeve van de realisatie van sinnegreides aangepast. Binnenkort starten we opnieuw met een project om het MKB in de regio Noordoost Fryslân te verduurzamen en hebben de dorpsbelangen een uitnodiging ontvangen over het opstellen van een mienskiipsenergieplan.

Procedureel kader

Door in te stemmen met de Friese Energiestrategie wordt de door de raad aangegeven weg ingeslagen die leidt tot een in 2050 energieneutraal en circulair Tytsjerksteradiel. Om de ambitie van energieneutraliteit te bereiken zal overgestapt moeten worden op een hernieuwbare warmtevoorziening in de dorpen. De dorpen kunnen energieneutraal worden met een eigen energiemix (bijv. zon, wind, biomassa). Dit zal onvermijdelijk consequenties hebben voor de ruimtelijke kwaliteit van het platteland.

Gezien de recente ontwikkelingen wordt de raad gevraagd om in te stemmen met de intentie tot bestuurlijke en ambtelijke inzet van onze gemeente om de Friese Energiestrategie te realiseren. Het lokale energieplan, dat daaruit zal voortvloeien zal aan uw raad ter vaststelling worden aangeboden. De raad zal worden betrokken bij het voortraject en worden geïnformeerd over de te volgen route. Van belang hierbij is dat gemeenten, provincie, Waterschap en overige partijen hierbij samen optrekken en er ook gezamenlijk aan bijdragen. In de Energiestrategie en het vervolg hierop zijn belangrijke bouwstenen aangegeven voor het opstellen van het gemeentelijk energieplan. Voor meer informatie wordt verwezen naar de bijlagen Energiestrategie en het vervolg.

Vervolg:

De provincie neemt, in samenwerking met de gemeenten en de andere organisaties, de regie om te komen tot realisatie van de duurzaamheidsambities. Zo zal er voor de korte termijn (komend half jaar) een kwartiermaker worden aangesteld en zal de projectgroep worden uitgebreid om eerste stappen te zetten in de realisatie van de energieplannen. Het gevaar bestaat dat dit proces enige tijd zal vergen. De gemeente zal echter niet stil blijven staan en duurzaamheidsprojecten, in (regio)verband blijven uitvoeren. Onder het motto "*alleen kun je sneller, maar samen kom je verder*" zal tevens worden samengewerkt aan de verdere uitwerking van de Friese Energiestrategie.

Communicatie:

Communicatie speelt een belangrijke rol in de realisatie van de duurzaamheidsambities. Juist door zichtbaar te maken wat er gebeurt, kunnen nieuwe initiatieven ontstaan. Voor wat betreft de activiteiten in Noordoost Fryslân is onlangs een inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Dit willen we periodiek herhalen om de regio mee te nemen en te enthousiasmeren in de duurzaamheidsambities.

Tevens dienen deze bijeenkomsten als een terugkoppeling van de stand van zaken van onze ambities.

Communicatie van de overige duurzaamheidsactiviteiten vindt verder vooral plaats via social media, week- en dagbladen en de gemeentelijke website.

Belangrijk is om het gesprek aan te gaan en te luisteren naar wat er leeft en speelt. Door te verbinden en aan te haken kunnen we activiteiten verder brengen.

De Friese Energiestrategie is onlangs groots door de heer Pieter Winsemius in het WTC te Leeuwarden gepresenteerd. Hoe de communicatie rondom de realisatie van de ambitie van de Friese Energiestrategie eruit komt te zien is nog niet duidelijk.

Voortgang:

Voortgang van het duurzaamheidsbeleid zal via de gebruikelijke Planning en Controlcyclus plaatsvinden.

Financieel kader

Voor de uitvoering van de activiteiten voor de korte termijn, voortvloeiende uit de nota "It kin oars, it moat oars" 2.0, Uitvoeringsprogramma 2017-2020 Noordoost Fryslân en de projecten geformuleerd binnen de Stadsregio, zijn de bestaande budgetten toereikend. De benodigde middelen voor de realisatie van de Friese Energiestrategie zijn nog niet bekend. Daar waar uitwerking financiële gevolgen heeft voor de meerjarenraming wordt hierop teruggekomen bij de PPN (middelen voor nieuw beleid) dan wel de beleidsvoortgangsrapportages (bij beperkte wijziging van bestaande activiteiten of budgetten).

Samenvattend

De raad heeft aangegeven dat een weg moet worden ingeslagen die uiteindelijk moet leiden tot energieneutraal, klimaatneutraal, fossiel vrij en een circulaire economie. Naast de uitvoering van het bestaande duurzaamheidsbeleid ("It kin oars, it moat oars 2.0", Uitvoeringsprogramma 2017-2020 in Noordoost Fryslân en projecten binnen Stadsregio) wil het college de volgende stappen nemen om deze doelstelling te behalen:

1. De intentie tot bestuurlijke en ambtelijke inzet van onze gemeente om de Friese Energiestrategie te realiseren, hierbij de ruimtelijke afweging van de energietransitie betrekken bij de omgevingsvisie;
2. De organisatie van het vervolg van de Friese Energiestrategie nader uitwerken in overleg met de gemeenten, provincie, waterschap en overige partijen. Het daaruit voortvloeiende energieplan zal aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. De raad wordt betrokken bij het voortraject en geïnformeerd over de te volgen route. Daar waar uitwerking financiële gevolgen heeft voor de meerjarenraming, wordt hierop teruggekomen bij de PPN dan wel de beleidsvoortgangsrapportages.

Burgum, 21 november 2017

Het College van Tytsjerksteradiel
de locosecretaris

de burgemeester

M. van der Feen

Drs. L.J. Gebben

Raadsbesluit

Gemeente Tytsjerksteradiel
Raadsvergadering d.d. 21 december 2017, agendapunt 9

De Raad van de gemeente Tytsjerksteradiel:

overwegende dat:

- de raad in zijn vergadering van 13 juli 2017 heeft gesproken over herijking van het huidig duurzaamheidsbeleid en heeft aangegeven dat een weg moet worden ingeslagen die uiteindelijk moet leiden tot een energieneutraal, klimaatneutraal, fossiel vrij en een circulaire economie;

gelezen het voorstel van het College d.d. 21 november 2017;

BESLUIT:

in te stemmen met de startnotitie Energieplan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Tytsjerksteradiel van 21 december 2017.

De Raad voornoemd,
de griffier

de voorzitter

mr. S.K. Dijkstra

drs. L.J. Gebben